

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова Приймальної комісії ЗУНУ

Оксана ДЕСЯТНЮК

Протокол засідання

Приймальної комісії ЗУНУ

№ 3 від 01.04 2025 р.

ПРОГРАМА

проведення вступного випробування

з «Української мови» (на основі повної загальної середньої освіти, ОПС «фаховий молодший бакалавр», ОКР «молодший спеціаліст») у формі співбесіди для претендентів на здобуття освітнього ступеня «бакалавр»

**Голова предметної
екзаменаційної комісії**

**Відповідальний секретар
приймальної комісії**

Леся БІЛОВУС

Василь МЕЛЬНИЧЕНКО

Тернопіль 2025

Пояснювальна записка

Згідно з Конституцією України, українська мова є державною, тому має вживатися у всіх сферах суспільного життя. Особливо важлива роль вступного випробування з української мови у формі співбесіди. Кожен навчальний заклад зацікавлений у тому, щоб його студентами стали найбільш інтелектуально розвинені, найкраще підготовлені молоді люди, спроможні ґрунтовно засвоїти зміст навчання, підготуватися до ефективної професійної діяльності в обраній галузі. А одним з найважливіших показників такої готовності є рівень володіння мовою, якість власного мовлення – своєрідної візитної картки людини. Допомогти у відборі вступників з високим пізнавальним потенціалом і має на меті співбесіда.

Розроблена Програма підготовки до співбесіди для абітурієнтів Західноукраїнського національного університету на здобуття освітнього ступеня «молодший бакалавр», «бакалавр» розрахована на вступ на основі повної загальної середньої освіти, ОПС «фаховий молодший бакалавр», ОКР «молодший спеціаліст». У ній ураховано державний статус української мови, її суспільні функції, взято до уваги специфіку навчального предмета, що має виразні інтегративні функції, здатність справляти різнобічний навчальний, розвивальний і виховний впливи на абітурієнтів, сприяти формуванню особистості, готової до активної творчої діяльності у всіх сферах життя демократичного суспільства. Програма розроблена на основі Закону України «Про повну загальну середню освіту», Державного стандарту базової і повної середньої освіти та з урахуванням чинної програми зовнішнього незалежного оцінювання й програми національного мультипредметного тесту, затверджених Міністерством освіти і науки України

Мета вступного іспиту – перевірити відповідність знань, умінь і навичок абітурієнтів, які користуються особливими умовами вступних випробувань, програмовим вимогам, оцінити рівень навчальних досягнень з української мови.

Програма передбачає перевірку готовності вступника до здобуття ним вищої освіти, тобто наявність теоретичних знань з різних розділів мовознавства (фонетика, графіка, орфографія, орфоепія, лексика, фразеологія, морфеміка, морфологія, синтаксис, пунктуація, стилістика), практичних комунікативних та операційних умінь володіння українською мовою (граматика, лексика, стилістика), розвинених мовленнєвих навичок, логічних та соціально-когнітивних компетентностей, достатніх для формулювання власних думок, розуміння й мовленнєвого вираження комплексних проблем у соціальній сфері, індивідуальної навчальної діяльності, оволодіння методологією наукової діяльності, комунікативної соціальної взаємодії.

Співбесіда дасть змогу виявити як суто мовознавчі теоретичні знання та практичні вміння абітурієнта щодо володіння українською мовою, так і надати комплексну оцінку індивідуального рівня особистісного розвитку й готовності до комунікативної соціально-психологічної взаємодії в процесі навчання у ЗВО.

Структура завдання

Співбесіда проводиться в усній формі і складається із двох завдань:

1. Відповідь на запитання із матеріалу програми з української мови.
2. Усне висловлювання на одну із запропонованих тем.

Матеріал програми з української мови розподілено за такими розділами:

- Фонетика і графіка;
- Орфоепія;
- Орфографія;
- Морфеміка;
- Лексикологія і фразеологія;
- Морфологія;
- Синтаксис і пунктуація;
- Стилїстика;
- Розвиток мовлення.

Теоретичні запитання для підготовки до співбесіди

1. Значення мови в житті людини і суспільства. Українська мова – національна мова українського народу, одна з форм його національної культури.
2. Поняття про звуковий склад. Звуки мови, їх класифікація.
3. Сучасні орфоепічні норми, їх значення. Вимова звуків.
4. Поняття про букву. Українська алфавіт. Співвідношення між буквами та звуками.
5. Слово як основна одиниця лексичної системи. Лексичне значення слова.
6. Типи лексичних значень слів.
7. Синоніми: поняття, значення, особливості використання в різних стилях мови.
8. Антоніми й омоніми в українській мові.
9. Активна й пасивна лексика.
10. Фразеологізми в мовленні. Багатозначність фразеологізмів.
11. Будова слова. Корінь, суфікс, префікс, закінчення – значущі частини слова.
12. Способи словотвору в українській мові.
13. Орфографічні норми. Орфограма. Орфографічне правило. Принципи української орфографії.
14. Уживання м'якого знака.
15. Уживання апострофа.
16. Чергування голосних. Типи чергувань. Чергування [O], [E] з [I]; [E], [O] після Ж, Ч, Ш, Й.
17. Найголовніші випадки чергування приголосних звуків.
18. Подвоєння букв на позначення подовження й збігу приголосних звуків.
19. Спрощення в групах приголосних і його відображення на письмі.
20. Вимова і правопис префіксів.

21. Правопис суфіксів.
22. Поняття про милозвучність мовлення. Чергування [У] - [В], [І] - [Й].
23. Уживання великої букви.
24. Написання слів разом, через дефіс, окремо.
25. Правопис НЕ, НІ з різними частинами мови.
26. Вимова і правопис слів іншомовного походження.
27. Іменник як частина мови. Загальне значення. Морфологічні ознаки. Синтаксична роль.
28. Характеристика іменників І відміни, їх відмінювання.
29. Відмінкові закінчення іменників II відміни.
30. Відмінювання іменників III і IV відмін.
31. Незмінювані іменники й аббревіатури.
32. Прикметник як частина мови. Групи прикметників за значенням.
33. Утворення форм ступенів порівняння якісних прикметників.
34. Числівник як частина мови. Відмінювання й правопис числівників.
35. Займенник як частина мови. Розряди займенників. Відмінювання й правопис займенників.
36. Дієслово як частина мови. Дієслівні форми.
37. Види дієслів та творення видових форм.
38. Особливості дієприслівника й дієприкметника як форм дієслова.
39. Дієприслівниковий і дієприкметниковий звороти.
40. Прислівник як частина мови. Творення й правопис прислівників.
41. Прийменник як службова частина мови. Уживання та правопис прийменників.
42. Сполучник як службова частина мови. Правопис сполучників.
43. Частка як службова частина мови. Правопис часток.
44. Вигук як особлива частина мови. Правопис вигуків.
45. Словосполучення як синтаксична одиниця. Типи підрядних зв'язків.
46. Речення як основна одиниця синтаксису. Просте й складне речення.
47. Двоскладне й односкладне речення. Просте ускладнене речення.
48. Різновиди односкладних речень: загальна характеристика.
49. Головні члени речення.
50. Другорядні члени речення.
51. Відокремлені члени речення, розділові знаки при них.
52. Вставні слова та вставлені конструкції, їх пунктуаційне оформлення.
53. Однорідні члени речення. Узагальнювальні слова при однорідних членах речення. Розділові знаки при однорідних членах речення.
54. Складне речення як синтаксична одиниця. Граматичні ознаки складного речення. Засоби зв'язку частин складного речення.
55. Складносурядні речення, розділові знаки в них.
56. Складнопідрядні речення, розділові знаки в них.
57. Безсполучникові речення, розділові знаки в них.
58. Складне речення з різними видами сполучникового й безсполучникового зв'язку.
59. Стилі сучасної української мови.
60. Поняття про текст. Поділ тексту на абзаци. Мовленнєві засоби зв'язку речень у тексті.

Теми для усного висловлювання

1. Яка роль мови в житті людини? Чи дійсно мова віддзеркалює культурний та інтелектуальний рівень людини?
2. Якби у Вас була можливість викорінити злочини або забруднення навколишнього середовища, що б ти обрав і чому?
3. Підтвердьте або спростуйте думку Ернеста Хемінгуея: «Кожна людина народжується для якоїсь справи».
4. Останнім часом багато говорять про патріотизм, любов до рідної землі, до України. Яким для Вас є справжній патріот (наведіть приклад)?
5. На прохання поштового офісу Вам належить обрати героя нової марки. Хто б це міг бути і чому?
6. Чи любите Ви читати для задоволення? Розкажіть про свій улюблений літературний твір.
7. Чи погоджуєтесь Ви із тезою Павла Грабовського «Маємо бути європейцями на ґрунті українському»?
8. Досягнення науково-технічного прогресу – запорука стабільного розвитку суспільства чи прихована загроза для людства?
9. Одвічна проблема протистояння поколінь: чи має вона місце в сучасному світі?
10. Як, на Вашу думку, виглядає справжній героїзм сьогодні?
11. Народні традиції – це культурна спадщина народу чи пережиток минулого?
12. Підтвердьте або спростуйте твердження: «Здоров'я – найвища цінність».
13. У сучасному світі все більше людей займається спортом. Як Ви вважаєте: спорт – це мода чи здоровий спосіб життя?
14. За прогнозами експертів, у майбутньому багато професій зникне через технічний прогрес. Як ви думаєте, які фахівці будуть завжди потрібними? Які професії будуть популярні в майбутньому?
15. Соціальні мережі – універсальний інструмент для комунікації між людьми у 21 столітті. Як саме вони вплинули на суспільство? Які, на Вашу думку, переваги і недоліки користування соціальними мережами?
16. Хобі – важлива частина життя кожної людини. Розкажіть про своє улюблене заняття. Чи може воно стати роботою?
17. Як мистецтво впливає на життя людини? Назвіть улюблений твір мистецтва і чим саме він Вам подобається?
18. Подорожі – невід'ємна частина життя сучасних людей. Яку країну Ви хотіли б відвідати найближчим часом? Чому саме вона вас приваблює?
19. Поміркуйте, якою Ви бачите Україну ХХІ століття?
20. Підтвердьте або спростуйте думку Михайла Грушевського: «Завдяки історичній пам'яті людина стає особистістю, народ – нацією, країна – державою».
21. За якими критеріями краще обирати професію?
22. У чому користь технологій? Чим небезпечні інформаційні технології?
23. Чи здатні матеріальні цінності замінити духовні?

24. Які людські якості найбільше потрібні молоді в сучасному світі?
25. Підтримайте або спростуйте думку: «Великий талант вимагає великої працелюбності».
26. Підтримайте або спростуйте думку: «Будь-яка проблема – це можливість стати кращим».
27. Чи замінить Інтернет телебачення, книжки, театр?
28. Які можливості дає мені українська мова?
29. Підтвердьте або спростуйте думку: «Поразка – це наука. Ніяка перемога так не вчить...».
30. Підтвердьте або спростуйте думку: «Великий талант вимагає великої працелюбності».
31. Які людські якості найбільше потрібні молоді в сучасному світі?
32. Чи завжди той, хто має вищу освіту, успішніший за того, хто її не здобував?
33. Чому почуття національної єдності є одним із важливих у людському житті?
34. Підтвердьте або спростуйте думку: «Книжка здатна змінити життя людини»
35. Підтвердьте або спростуйте думку: «Зміни – найцікавіше в житті».
36. Підтвердьте або спростуйте думку: «Минуле варто пам'ятати заради майбутнього».
37. Підтвердьте або спростуйте думку: «Без дружби життя не повноцінне».
38. Підтвердьте або спростуйте думку: «Освіта – не престиж, а потреба».
39. Поміркуйте, що для вас є Батьківщина.
40. Українець – це на все життя.
41. З чого зіткане щастя?
42. Електронні книги чи паперові – що переможе?
43. Підтвердьте або спростуйте думку: «Удаваний друг гірший за підступного ворога».
44. Підтвердьте або спростуйте думку: «Найщасливіша та людина, яка потрібна всім».
45. Якщо суржик – хвороба, то як з нею боротися?
46. Ви вірите, що люди більше хороші чи погані? Поясніть.
47. Яку нагороду (реальну або вигадану) Ви б хотіли отримати найбільше в житті?
48. Якби Вам потрібно було б вести урок, про що був би цей урок?
49. Підтвердьте або спростуйте думку: «Ми навчаємося не для школи, а для життя» (Сенека Молодший)
50. Життєві труднощі – це виклик чи нові можливості?
51. Чи траплялися у Вашому житті моменти, коли Вам давали поради, Ви до них не прислухалися, а потім шкодували про це? Чому? Які висновки для себе Ви зробили?
52. Чи було так, що кращий друг просив Вас зробити щось, але Ви не хотіли. Чому?

53. Опишіть випадок за останні три роки, коли хтось змінив Вашу думку чи поведінку.
54. Опишіть випадок, коли Ви зрозуміли, що вчитель або будь-який інший дорослий не мав рації.
55. У чому полягає життєвий успіх?
56. Підтвердьте або спростуйте думку: «Ядерна зброя є ефективним засобом стримування нападу ззовні».
57. Чи може багатство зробити людину щасливою?
58. Чи повинна мати обмеження свобода слова?
59. Як можна бути патріотом, живучи поза межами своєї країни?
60. Підтвердьте або спростуйте думку: «Еміграція є зрадою Батьківщини».
61. Підтвердьте або спростуйте думку: «Театр – вид мистецтва, що вмирає».
62. Що таке толерантність?
63. Наскільки людині варто дослухатися до думки оточення про неї?
64. У чому, на Вашу думку, полягає чесність? Чому важливо бути чесним перед людьми та перед самим собою?
65. Чому важливо знати уроки історії?
66. Підтвердьте або спростуйте думку Редьярда Кіплінга: «Освіта – найвизначніше з усіх земних благ, але тільки тоді, коли вона найкращої якості».
67. Підтвердьте або спростуйте думку Григорія Сковороди: «Любов виникає з любові: коли хочу, щоб мене любили, я сам перший люблю».
68. Підтвердьте або спростуйте думку Білла Гейтса: «У моїх дітей, звичайно, буде комп'ютер. Але спочатку вони отримають книги».
69. Підтвердьте або спростуйте думку: «Ми – не безліч стандартних “я”, а безліч всесвітів різних»?
70. Що потрібно людині для самореалізації? Чому самореалізована людина відчуває гармонію?

Критерії оцінювання знань абітурієнтів з української мови, які складають співбесіду

За кожне завдання можна отримати максимум 100 балів.
Загальна кількість балів – 200.

Критерії оцінювання усного висловлення

Перевірка здатності **говорити (усно)** здійснюється індивідуально: пропонується певне завдання (самостійно створити висловлювання до 5 хв. на відповідну тему) і дається абітурієнтові час на підготовку.

Монологічне мовлення:

1. Перевіряється здатність абітурієнта:

- а) виявляти певний рівень обізнаності з теми, що розкривається (усно);
- б) демонструвати вміння:
 - будувати висловлювання певного обсягу, добираючи і впорядковуючи необхідний для реалізації задуму матеріал (епізод із власного життєвого досвіду, прочитаний або прослуханий текст, епізод із кінофільму, сприйнятий (побачений чи почутий) твір мистецтва, розповідь іншої людини тощо);
 - урахувувати мету спілкування, адресата мовлення;
 - розкривати тему висловлювання;
 - виразно відображати основну думку висловлювання, диференціюючи матеріал на головний і другорядний;
 - викладати матеріал логічно, послідовно;
 - використовувати мовні засоби відповідно до комунікативного завдання, дотримуючись норм літературної мови;
 - додержуватися єдності стилю;
- в) виявляти своє ставлення до предмета висловлювання, розуміти можливість різних тлумачень тієї самої проблеми;
- г) виявляти певний рівень творчої діяльності, зокрема:
 - трансформувати одержану інформацію, відтворюючи її докладно, стисло, вибірково, своїми словами, змінюючи форму викладу, стиль тощо відповідно до задуму висловлювання;
 - створювати оригінальний текст певного стилю;
 - аргументувати висловлені думки, переконливо спростовувати помилкові докази;
 - викладати матеріал виразно, доречно, економно, виявляти багатство лексичних і граматичних засобів.

2. Оцінювання.

У монологічному висловлюванні оцінюють його зміст і форму (мовне оформлення).

Критерії оцінювання усного висловлювання

Кількість балів	Критерії оцінювання
0-10	За обсягом і часом висловлювання складає менше половини від норми; висловлювання не є завершеним текстом, хвибує на непослідовність викладу, пропуск фрагментів, важливих для розуміння думки; лексика і граматична будова збіднені.
11-20	Усне висловлювання за обсягом складає дещо більше половини від норми і характеризується уже певною завершеністю, зв'язністю; проте є недоліки за рядом показників, наприклад: характеризується неповнотою і поверховістю в розкритті теми; порушенням послідовності викладу; не розрізняється основна та другорядна інформація; добір слів не завжди вдалий.
21-30	За обсягом робота наближається до норми, у цілому є завершеною, тема значною мірою розкрита, але трапляються недоліки за низкою показників (до шести): роботі властива поверховість висвітлення теми, основна думка не проглядається, бракує єдності стилю та ін.
31-40	За обсягом висловлювання сягає норми, його тема розкривається, виклад загалом зв'язний, але характеризується недоліками за кількома показниками (до п'яти): помітний репродуктивний характер, відсутня самостійність суджень, їх аргументованість, добір слів не завжди вдалий тощо.
41-50	Вступник самостійно створює достатньо повний, зв'язний, з елементами самостійних суджень текст, вдало добираються лексичні засоби, але є недоліки (до чотирьох), наприклад: відхилення від теми, порушення послідовності її викладу; основна думка не аргументується тощо.
51-60	Вступник самостійно будує достатньо повне, осмислене, самостійно і в цілому вдало написане висловлювання, проте трапляються ще недоліки за певними показниками (до трьох).
61-70	Вступник самостійно будує послідовний, повний, логічно викладений текст; розкриває тему, висловлює основну думку; вдало добирає лексичні засоби; однак припускається окремих недоліків (за двома показниками): здебільшого це відсутність виразної особистісної позиції чи належної її аргументації тощо.
71-80	Вступник самостійно будує послідовний, повний текст, урахує комунікативне завдання, висловлює власну думку, певним чином аргументує різні погляди на проблему; висловлювання відзначається багатством словника, граматичною правильністю, додержанням стильової єдності і виразності тексту; але за одним із критеріїв допущено недолік.
81-90	Вступник самостійно будує послідовний, повний текст, урахує комунікативне завдання; висловлює власну думку, уміє пов'язати обговорюваний предмет із власним життєвим досвідом, добирає переконливі докази для обґрунтування тієї чи іншої позиції з огляду на необхідність розв'язувати певні життєві проблеми; висловлювання в цілому відзначається багатством словника, точністю слововживання, стилістичною єдністю, граматичною різноманітністю.
91-100	Вступник самостійно створює яскраве, оригінальне за думкою висловлювання відповідно до мовленнєвої ситуації; аналізує різні погляди на той самий предмет, добирає переконливі аргументи на користь тієї чи іншої позиції, усвідомлює можливості використання тієї чи іншої інформації для розв'язання певних життєвих проблем; висловлювання відзначається багатством слововживання, граматичною правильністю.

Критерії оцінювання матеріалу програми з української мови

Кількість балів	Критерії оцінювання
1-20	Вступник виявляє фрагментарні знання й часткове розуміння основних положень конкретної теми; викладає матеріал не повно і допускає суттєві помилки у формулюванні правил; не вміє обґрунтувати свої помилки; викладає матеріал непослідовно і допускає суттєві помилки у мовленнєвому оформленні відповіді.
21-40	Вступник виявляє часткове знання й розуміння основних положень конкретної теми; викладає матеріал не досить повно і допускає помилки у формулюванні правил; не вміє глибоко і переконливо обґрунтувати свої помилки і відчуває труднощі під час підбору прикладів; викладає матеріал непослідовно і допускає помилки у мовленнєвому оформленні відповіді.
41-60	Вступник повно, але не ґрунтовно викладає матеріал; виявляє достатньо повне розуміння матеріалу; аргументує свої думки, але не застосовує знання на практиці; наводить необхідні приклади тільки за підручником; викладає матеріал послідовно і правильно з огляду на норми літературної мови; допускає деякі помилки, які частково сам виправляє після зауваження та поодинокі недоліки в послідовності викладання матеріалу і мовленнєвому оформленні.
61-80	Вступник ґрунтовно і повно викладає матеріал; виявляє достатньо повне розуміння матеріалу; аргументує свої думки, застосовує знання на практиці; наводить необхідні приклади не тільки за підручником, а й самостійно складені; викладає матеріал послідовно і правильно з огляду на норми літературної мови; допускає деякі помилки, які сам виправляє після зауваження та поодинокі недоліки в послідовності викладання матеріалу і мовленнєвому оформленні.
81-100	Вступник ґрунтовно і повно викладає матеріал виявляє повне розуміння матеріалу; аргументує свої думки, застосовує знання на практиці; наводить необхідні приклади не тільки за підручником, а й самостійно складені; викладає матеріал послідовно і правильно з огляду на норми літературної мови.

Список рекомендованої літератури

1. Авраменко О. 100 експрес-уроків української. Частина 1. К.: Книголав, 2019. 192 с.
2. Авраменко О., Блажко М. Українська мова. Довідник. Завдання в тестовій формі (за новою редакцією правопису). К.: Грамота, 2023. 336 с.
3. Авраменко О. НМТ 2025 Українська мова : Теорія в таблицях. Завдання у форматі НМТ. К.: Талант, 2024. 232 с.
4. Бардакова Ю. Уживаймо влучно, або Як уникнути найпоширеніших помилок. К.: Основа, 2021. 144 с.
5. Білецька О. Українська мова. Комплексна підготовка до НМТ/ЗНО 2025. Т.: Підручники і посібники, 2024. 416 с.
6. Дворецька Ю. Помилкаріум. Моя українська правильна та вишукана. 2021. 128 с.
7. Заболотний О., Заболотний В. ЗНО/НМТ 2025 Українська мова. Довідник-практикум. К.: Літера, 2024. 352 с.
8. Калинич О. Українська мова. Посібник для підготовки до ЗНО. К., 2021. 384 с.
9. Караман С., Караман О., Плющ М. Сучасна українська літературна мова: навчальний посібник. К.: Літера ЛТД, 2011. 560 с.
10. Когут В. Українська мова. Довідник для підготовки до НМТ і ЗНО. 2025. Тернопіль: Навчальна книга «Богдан», 2025. 240 с.
11. Коновалова М. Новий український правопис в ілюстраціях. Правила – легко та швидко. К.: Основа, 2021. 144 с.
12. Літвінова І.М. Гарюнова Ю.О. Українська мова і література. Власне висловлення. Робочий зошит з електронним додатком. К., 2021. 96 с.
13. Літвінова І., Тищенко З. Українська мова. Усе для підготовки до НМТ (2025) в режимі онлайн і офлайн. Х.: Ранок, 2024. 128 с.
14. Програма НМТ з української мови. URL: https://testportal.gov.ua/wp-content/uploads/2016/12/Programa_2020_ukr.mova.pdf
15. Шевчук С. В. Практикум з української мови: навчальний посібник. К.: Алерта, 2020.